

สรุปและเสนอแนะ

การศึกษานี้วัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางพัฒนาการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรและเมืองของพื้นที่ทุ่งรังสิต ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทของความเป็นเมืองและชนบทผสมกันด้วยปัจจัยในด้านต่างๆ ทั้ง การคมนาคม ราคาที่ดิน ที่ตั้ง บทบาทของเอกชน ในการวางแผนพัฒนาจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยส่วนรวม

เพื่อเป็นการตรวจสอบถึงปัจจัยและผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทุ่งรังสิต ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงว่าส่งผลกระทบต่อกลุ่มหรือชุมชนใดบ้าง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าว ตลอดจนศึกษาแนวโน้มการใช้ที่ดินในบริเวณทุ่งรังสิต เพื่อนำมาพิจารณาในการวางแผนการพัฒนาพื้นที่เมืองและพื้นที่เกษตรกรรมในอนาคต ปราบกฎผลของการศึกษาดังนี้

ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ชานเมืองบริเวณทุ่งรังสิต คือ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ตั้งอยู่ใกล้กับเมืองศูนย์กลาง คือ กรุงเทพมหานคร ทำให้เป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาในระดับชาติ จากคุณสมบัติดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัจจัยในด้านอื่นๆตามมา ทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โดยเฉพาะ ถนน เป็นปัจจัยนำที่มีความสำคัญอย่างมาก ที่ส่งผลให้การบุกรุกพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่แรงบุกรุกของความเป็นเมืองมีสูงขึ้น แรงต้านจากเกษตรกร นักวางแผน กฎหมาย กลับยังไม่สามารถควบคุมหรือต้านทานให้เกิดความเข้มแข็งที่ชัดเจนได้ ซึ่งหากปล่อยให้แรงบุกรุกมีมากกว่าแรงต้าน อาจนำไปสู่การเสียดุลระหว่างความเป็นเมืองและชนบทได้

จากปัจจัยดังกล่าวมีผลให้ชุมชนส่วนใหญ่ซึ่งมีอาชีพเกษตรเกิดการปรับตัวทางสังคม โดยการปรับเปลี่ยนตัวเองจากสังคมเกษตรไปสู่สังคมนอกภาคเกษตรที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตามในความเป็นเกษตรที่เป็นพื้นฐานเดิมของทุ่งรังสิต ทำให้ชุมชนส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรอยู่และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการผลิตทางการเกษตรเพื่อให้สามารถต้านทานกับความเป็นเมืองได้ ดังนั้นการทำการเกษตรที่ยึดหลักการพัฒนาทางการเกษตร ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้เกษตรกรสามารถปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการประกอบอาชีพเกษตรต่อไป นอกจากผลต่อภาคเกษตรแล้ว ในภาคเมืองที่เกิดขึ้นก็ทำให้ไม่

สามารถพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการได้ทันและเพียงพอ เนื่องจากมีการพัฒนาที่
กระจุกกระจาย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยและผลกระทบดังกล่าว พบว่ามีความสอดคล้องกับแนวความคิด
เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองและการเป็นเมืองเนื่องจากการขยายตัวของภาค
มหานคร (Desakota Region Concept) เป็นอย่างมาก และจากตัวชี้วัดถึงระดับความเป็น
เมืองและความเป็นชนบทที่ได้จากการศึกษานี้เองจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงศักยภาพที่แท้จริงของพื้นที่เพื่อ
การพัฒนาเป็นพื้นที่เมืองและพื้นที่เกษตรกรรมด้วย นั่นก็คือ การพัฒนาเมืองควรกระทำในพื้นที่ที่มี
ความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคพร้อมอยู่แล้ว ในขณะที่ภาคเกษตรก็มีการใช้พื้นที่เพื่อการ
เกษตรที่มีความเหมาะสมกับปัจจัยสนับสนุนที่มีอยู่ และมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางเพื่อให้ทั้งการ
พัฒนาเมืองและพื้นที่เกษตรกรรมมีความยั่งยืนในบริเวณทุ่งรังสิตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า การเก็บข้อมูลที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อ
มูลขาดความชัดเจนในรายละเอียด
2. ปัจจุบันเกษตรกรทุ่งรังสิตมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองมากขึ้น หากเมื่อพิจารณาใน
ด้านการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรแล้ว กรรมสิทธิ์ที่ดินก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการ
เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรทุ่งรังสิต ดังนั้นการจ้ดหมายมาตรการที่ส่งเสริมให้เกษตรกรมี
กรรมสิทธิ์ในที่ดินเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการรักษาพื้นที่เกษตรกรรมทุ่งรังสิต
ได้
3. เกษตรกรทุ่งรังสิตปัจจุบัน มีการประกอบอาชีพเกษตรหลากหลายประเภท หากว่ามี
การศึกษาว่าการเกษตรประเภทใด ที่ทำให้เกษตรกรทุ่งรังสิตสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยการเป็น
เกษตรกร ก็จะเป็นแรงจูงใจที่มีศักยภาพในการด้านทานการนุกรุกของพื้นที่เมือง